

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
pol leta 4 " — "
četrť " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
pol leta 5 " — "
četrť " 2 " 60 "

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno trisopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Vredništvo in opraviništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

V Mariboru 6. februarja.

Še niso pogasili velicega požara na evropskem zapadu, že se vzdiguje na vzhodu dim, ki žuga, da se, uname nov ogenj, nevaren posebno za sosednjo avstrijsko slabokrito streho. Na Dunaji in v Pešti, kjer so mislili, da brez gasilnih priprav in potrebne pazljivosti Avstrijo ognja obvaruje sv. Florijan miru, kterega je Beust s svojimi notami in rudečimi knjigami malal po vseh stenah, zdaj malo vedó, kam bise obrnili, kaj jim početi. Rumunski knez je prisiljen svojo deželo „prostovoljno“ zapustiti, predno ga dogodjaji prisilijo, da bi jej moral hrbet obrniti. Ves svet sodi, da se zdaj mora začeti reševanje vzhodnega vprašanja. Vprašanje ni novo in za Avstrijo tako važno, da bi morala s svojim odgovorom biti pri redu. To posebno zdaj, ko nam po delegacijah in vladnih novinah zagotavljajo, da je Avstrija s svojo zvezo z Nemčijo dobila novo moč in pravo stanje v evropskem ravnotežju. Prusko prijateljstvo! Kako so se ga veselili! Kako se je naša ministerska kriza obračala po tem prijateljstvu! Kratkovidni naši državniki so se mislili iz vsake zunanje nevarnosti in so začeli naprej riniti oglojena in obrabljena imena Schmerling, Giskra, Herbst itd. vse ob enem, kterim bi se bila prepustila lahkotnost naloge preobleči avstrijske Slavene v nemško bundo. Ta imena so zadnje čase zopet zginila s površja, ministerska kriza se bode zopet drugam zazukala in suče jo zdaj — Rumunska. Kako ponosno je še pred nemško-avstrijskim prijateljstvom Beust žugal v Bukarešti, češ da bi hotel z avstrijsko vojno silo zadušiti vsako svobodnostno gibanje na Rumunskem! Kako so se še pred tem prijateljstvom magjarske novine priduševale in bogmale, da Magjari Rumuniji z vso močjo planejo na prste, ko bi jih slednja hotela svobodno ganiti. In zdaj po tem prijateljstvu? Kako so malosrčni na Dunaji in v Pešti! „Pest. L.“ organ ogerske vlade, pohlevno razlaga: „Kako si bode hotela Rumunska prestrojiti vladno obliko, kterega vladarja si bo hotela vzeti, ali bode sploh hotela v tem dvojnem oziru kaj spreminjati, to vse je notranja zadeva Rumunske, oziroma zadeva turške vrhovne vlasti; kar mora Avstro-Ogerska želeči in tirjati, je to, da živi Rumunska v bližnji prihodnosti sama sebi in svojemu lastnemu razvoju.“

Kakor v Pešti tako malosrčno govoré za Dunaji. Beustov novinarski hlapec Warrens v zadnji številki naši vladi na dušo govori in pravi „da je zdaj dvojna njena dolžnost postopati z največjo pazljivostjo in previdnostjo in ne storiti kacega prehitrega in snelega koraka, ki bi obstanek države stavil v nevarnost (aufs Spiel).“

Od kod mahoma ta previdnost? S kratka rečeno: V Pešti in na Dunaji sprevidajo, da je Bismark naše diplomate s svojim prijateljstvom zvozil na šibek led, ki se jim pod nogami pogrezne, ako si hitro ne najdejo trdnjših tal. Že lansko leto se je namreč govorilo, da se je v Emsu med Prusijo in Rusijo dogovorila tajna pogodba, ki ima zanimiva določila gledé Rumunske. Govorica dobiva dejanske oblike. Dunajski telegrami poročajo, ka so v avstrijskih vladnih krogih zvohali, da ti dogovori določujejo, ka ruski princ leuchtenburški zasede mesto pruskega princa Karla na rumunskem prestolu. In zopet pride Beustov Warrens, ki nam kar naravnost poroča: „Vsakdo domneva, da je med Rusijo in Prusijo neka pogodba, v kteri Ruska nektore stvari obeta Prusiji, in zopet od Prusije dobiva nektore ob-

ljube. Te obljube niso mogle v drugem obstajati nego v tem, da Prusija ne bode Rusiji delala nobene ovire, ko bi slednja začela vojsko proti Avstriji ali Turčiji.“

Da je na to pogodbo v Emsu sledilo naše prijateljstvo z Nemčijo, drugega ne dokazuje nego avstrijsko kratkovidnost, kajti ruska kandidatura na rumunski prestol svedoči, da bode v odločivnem času veljala pogodba storjena v Emsu, a ne novopečena nemško-avstrijska zveza. Od tod izvira malosrčnost na Dunaji in v Pešti, od tod priznavanje samodoločbe rumunske, od tod dolga naša ministerska kriza, ki mora kreniti z nemške poti na slavensko, ako na Dunaji niso popolnoma slepi in ako hoté poslušati svarilo magjarskega lista: „Svojega zanesljivega zaveznika ne smemo iskati v Prusiji, ampak na vzhodu samem, med narodi, ki hrepené po svojem osvobođenju.“ Naj to na Dunaji poslušajo ali ne; mi južni Slaveni smo to že davno prokovali in spoznavali, in to spoznavanje je rodilo naš jugoslavenski program.

Učiteljske moči na Kranjskem.

Iz Kranjskega, 4. febr.

Večkrat, toda ne prepogostoma se bere po domačih časnikih o ustanovitvi novih in o razširjevanju sedanjih ljudskih šol na Kranjskem. Da so take novice slehernemu prijatelju šolstva, omike in narodnega napredka všeč, in da so šole nam živa potreba, tega ni treba pripovedovati ali zagovarjati, kajti korist šole se po večem že vedno bolj in bolj spoznava. Primerniše je pa to, da se premišljuje, kje bode naša dežela potrebne učne moči za nove in za že obstoječe šole jemala? To vprašanje je ravno tako važno, kakor je ustanovljenje novih šol potrebno. Da bodem to vprašanje razkladal, k temu me je napeljal ukaz sl. naučnega ministerstva, ki vелеva, da naj se tudi na Kranjskem učiteljski pripravniki štiri leta izobražujejo. Povod v to premišljevanje mi je tudi okoliščina, da naj okrajni šolski sveti na Kranjskem z deželnim šolskim svetom preudarjajo, ali je primerno in potrebno za našo deželo izobraževališče za učiteljice.

Ako prvo napravo presojujemo, rekli bodemo, da to ni skoz in skoz ugodno sedanjim razmeram kranjskega učiteljstva in šolstva. Ne moremo sicer tajiti, da ljudskemu učitelju kranjskemu ni treba večletnega izobraževanja; vendar bode ta ukaz mladeniče prej odganjal od učiteljske pripravnice, kakor jih vanjo vabil. Kranjskim šolam bode pa pred vsem trebalo učiteljev, kterih že sedaj vidno pomanjkuje. Letošnje leto nam je dala pripravnica 6 mladih moči, prihodnje leto jih dobodemo morda 6 in čez dve leti zopet le kakih 6. A kaj to malo število izdā proti 20, kterih bi se sleherni leto potrebovalo, ako pojdejo sivi starčki v pokoj, ako se bode šole razširjevale in nove ustanovljale, kakor tirjajo sedanje postave in koristi našega ljudstva. V dveh letih dobi učiteljstvo kranjsko samo 12 novih moči; a tretje leto pa celo nobenega, kajti letošnji pripravniki prvoletniki izšolali se bodo vsled onega ukaza še le čez štiri leta. Kranjski deželni zbor ima sicer postavno pravico, da to drugače vpeljati more, in nadjati se je, da bode za sedanje razmere gledé pomanjkanja ljudskih učiteljev le triletno učiteljsko pripravnico vladno priporočal, vsaj za toliko časa, da pridemo do potrebne števila ljudskih učiteljev. Naše mladeniče, ki že dovršé spodnjo gimnazijo ali nižo realko, res ne bode mikalo — akoravno dobé lepe štipendije — še štiri

leta v učiteljsko pripravnico dohajati, da postanejo potem v pustih, revnih krajih — mežnarji, orglarji, kljubu vseh svojih šol le malo cenjeni „šolmaštri“, ki morajo od hiše do hiše beračiti trdo zaslužen kruhek. Pridni dijaki se bodo rajše šolali po viših gimnazijah in realkah in si potem izvolili stan, ki jim boljše prihodnost obeta. Sicer je tudi za učitelje v drugih deželah prišel milejši čas; ali kranjskim učiteljem naš deželni zbor — tako se je tožilo l. 1869 — morda ni tako udan, in jim ne bode priklonil najmanj po 500 gl. plače v občinah najnižega razreda, kakor je to storil deželni zbor na zgornjem Avstrijskem. — Po vsem tem smemo reči, da štiriletna učiteljska pripravnica ne bode ustregla potrebam kranjskega šolstva, dokler nam primanjkuje toliko učiteljev, kterih bode za naprej manj na leto za djansko rabo izobraževala.

Kaj pa s pripravnico za učiteljice? Ali je je treba našej deželi? Gotovo. Ako hočemo šolstvo vsestransko povzdigniti, ako hočemo za splošno omiko naroda, za izobraženje obojega spola skrbeti, imeti moramo tudi dostojne in dovolj sposobne učiteljice. Sedaj nam teh na Kranjskem tudi popolnoma pomanjkuje. Učiteljic na javnih šolah šteje se pri nas kaj malo; zasebnih je sicer več, a obojih je le premajhno število.

Ako se bode hotelo v duhu novih šolskih postav napredovati, ako se bode na to oziralo, da se bodo dekleta v viših razredih ljudskih šol za se podučevale, da se bode nauk o ročnih ženskih delih in o gospodinjstvu gojili: imeti bode treba izobraženih učiteljic, kajti vsem tem nalogam učitelj sam ni kos. Ženske mlade se pri nas tudi rade tega stana poprimejo. To nam priča lepo število šolskih pripravnic, ki se privatno učé in potem podvržejo skušnji, ktero navadno dobro dostanejo. Ker mladega ženstva dostikrat daljno izobraženje zelo vesele, ker jim je za njih omiko le mala priložnost — le štirirazredne ljudske šole na ponudbo: prav je, da se jim preskrbi dober zavod, kjer bi se izučile za učiteljski stan ali pa le še več znanosti za življenje pridobile. Da je skrb za učiteljice opravičena, kaže tudi to: kjer nam učiteljev pomanjkuje, bodo jih učiteljice potem semtertje nadomestovale.

Nove postave dovoljujejo, ako temu deželni zbori pritrdé, da se smejo v posamnih primerljajih v nižih razredih ljudskih šol obojega spola porabiti tudi učiteljice. Nekteri pedagogi to celó svetujejo rekoč, da je ravno ženska v mnogih ozirih zelo sposobna za podučevanje mladih otrok, bodisi deklet ali dečkov ali obojih skup.

Teh misli sem tudi in dostavljam še to željo, da naj bi se tedaj tudi pri nas začelo z izobraževanjem učiteljic, ktere naj bi se postavljale povsod na dekliske šole, pa tudi v deške tamkaj, kjer pomanjkuje moških moči. —

Dopisi.

—r.— Iz Ljubljane 3. februarja. [Izv. dop.] (Beseda v spomin Vodnikov), ktera je bila včeraj, se sme v vsacem obziru sijajna imenovati. Nad 300 oseb iz vseh stanov je polnilo krasno kinčane prostore čitalnice, za kar gre odboru zlasti pa gospodu Antonu Jentl-nu popolno pripoznanje. V dvorani je visela tudi podoba rajnega dr. Tomana, ktero je narodni umetelnik Janez Franke mojsterski v olji izdelal ter

deželnemu zboru vojvodine kranjske posvetil za dano mu podporo. Beseda je pričela s Suppé-ovo ouverturo, katero je godba 79. polka pod vodstvom kapelnika gospoda Schantel-na jako izborna prednašala. Gosp. Jamnikova je govorila po gospej Luizi Pesjakovi zloženi prolog izvrstno in navdušeno. Splošno zadovoljnost si je pridobil tercet: „Spančkej dete“, ktereja je prav srečno postavil učitelj Theodor Elze in ktereja so gospice Neugebauer in Herrman a gospa Aufrecht tako izvrstno peli, da jim je donela ponavljajoča se obča pohvala. K temu vspehu pripomogla jim je gospa Schollmaier-eva z doveršeno igro na glasoviru. Najsijajna točka te besede je bil pa brez dvombe zbor: „Templaški pohod“ iz česke opere „Templari v Moravě“, ktereja je pevski zbor čitalnice, spremljan od orkestra, pod vodstvom gospoda Valente tako izvrstno prednašal, da moramo gospodu Valenti iz celega srca čestitati za tako izborni uspeh, ktereja je v tako kratkem času dosegel s svojim zborom, med katerim je se ve da jako mnogo v resnici posebno nadarjenih in izurjenih pevcev. Dokazalo se je s to besedo, da imamo dovolj domačih moči, da nam ni treba tujih uvaževati, ampak le domače podpirati in uriti. — Po besedi je bil ples, ktereja smemo nepristranski imenovati najsijajnega, kar je bilo do sedaj plesov. Krasen venec, sestavljen iz več kot 150 gospa in gospodičin je skoro plesanje oviral. Najokusnejše, najbogatejše in vmes čedne priproste obleke so se vrstile. Kotiljona se je udeležilo 80 parov, kateri ples kakor tudi „Kolo“ je gospod Tisen tako izvedeno aranžiral, da mu gotovo vsi plesavci in plesavke hvalo vedo. Razen deželnega predsednika barona Konrada je bil nazoč tudi deželni glavar pl. Wurzbach. Zabava je trajala do 4 zjutraj na občo zadovoljnost. Odbor čitalnice sme biti ponosen na tak uspeh.

Iz Ptuja, 3. februarja. [Izv. dop.] Praumom v nespremenljive točke zloženi prirodni zakon velevala, ka se po ledeni zimi mora prikazati zelenjem opletana in pisanim cvetjem ovenčana prijetna spomlad, a po toj slavno širiti ugodno poletje leščee svoje veličanstvo; takisto se vrši zgodovina posamnih narodov v dušnem obziru, narod da si tlačen in pritiskan obseza joči v svojem naročaji močeve prebrisane, junaške, dušno dovolj omikane mora se predramiti z dremeža in medluštva, da se počina zavedati, čutiti, umno razvijati, narodni ponos staviti na napredno zastavo, da pribori sebi in potomkom slavnejše in prijaznejše živobitje. Slovenci zapreženi v žuleči jarem tlačečega tujstva od sive davnosti do najnovejše sedajnosti stepava sklečo težino tujega življa, ni jim več volja robovati, nego neopešano delati za se in za svojo boljšo srečo, kar srti šetinje tlačiteljem, sline jim prekubava v strupne pene, ker ugodnost naslanjajoča se na trdne teležnike naše sužnosti pohaja, slobo dava zlati sovražniški dobi; naš krepek narod trga verige, razbija sponse, lama železna vrata gnjusnega, pogubnega, sramotnega jetništva ter se popina na višino svobodnih in omikanih držav-

ljanov, k čemur je treba najprvle častja in rabe našega jezika ne samo doma za ognjiščem in hišiščem, nego tudi v javnih uredih in učilnicah, kar moramo doseči vsled nesprosljivega in neovirljivega gnauja za napredkom, vsled npravnega posilja, vsled krepke in ne-prestrašene širjave čistih in neskvarjenih nazorov o narodnih pravicah. Sedanje kn. vladništvo labodsko je naročito in ukazno prepovedovalo rabiti naščino v vlogah in dopisih na kn. vl. stolništvo, ugajajoče po takem sovražniškemu taboru: vendar tudi to trmasto, drzno, nekrščansko, krivično, um moreče samosilje morano svetim pravom, neovirljivim narodnim razvojem, naglo drčečim napredkom, pretrgalo in zrušilo se je hreščečim napredkom, pretrgalo in zrušilo se je hreščečim prasketom kakor kvarni led pritiskan grejočimi žarki solnčnimi, zgrudivše se v brezdneno globel, v večni razpad, od koder mu na veke in veke vekov ne bodi več rešitve; krepaj in krepneno zvrni se vad. Od dne 18. prosinca l. l., št. 139, ugledala je na slovensko vlogo rešitva v slovenščini in sicer v krasni pisavi beli svet v pisarnici kn. vl. labodskega stolništva, — slava mu, ka je vendar da si kesno spoznalo svojega zvanja glas, za kateri je mnogo let trdokorno gluhačilo, ne hote porabno vedeti, za kar se je vršila uredba naše lepe vladikovine 1859. l. V načelu je toraj priznано in delom dokazano, ka odsle svobodno dopisujemo v naščini in reševalo se bode v istem jeziku. Mili bratje slovenski, voditelji župnih pisarnic, vreajte si je po slovenskem, in brzo se dopolni naša že dolgo gojena želja, odpre se raj vzaljšan lepotoj narodne besede. Po navedeni prikazni sode smelo bi se resniti, ka je g. Kosar, kamen prvle odhičen, sedaj položen za ogelnik, ravno zato bil pozvan v stolništvo, da izurjen v pisavi krasnega slovenskega sloga bode rešaval slovenske vloge. Sicer pa je vedeti, ka se vhod slovenske pisave v kn. vl. pisarnico ni zgodil radovoljno in blagohotno, nego okolnostmi prisiljen, kakor je 1859. l. po solferinski praski na stržaj vsata razdvojilo 1860. l. — Kar je bil pred petimi in še menje leti presmrtni greh vodeči dotičnega grešnika v žareči pekel groznih neprilik, dnes sicer še ni čednost, vendar za zlo se več ne jemlje, a naskorem se pokreposti. Tolika je moč napredujočega duha; le junaški, le značajno, in tem pōtem poslovenimo tudi posvetnih uredov pisarnice, a dosledno tudi učilnice. Vsak vreden sin slovenske matere piši uredom na Slovenskem slovenski in jezikov prevrat doživimo za leto dni. Če § 19. rabijo ali hočejo rabiti nasprotniki proti nam, rabimo, žulimo in zmičimo ga tudi mi na svoj prid, zakon cesarjevo roko potrjen naš postopek zagovarja. Sprelij se umiselnost v porabnost. — G. dr. Radoslav nam rači v Ljubljani pozvedeti, jeli se ondi dobivajo slovenskih tiskanic razni obrazci za duhovniško uredovanje, ako ne, treba bode mahoma je oskrbeti, vsaj take tiskovine vržejo gotove odstotke. Sicer bi umno bilo za ta posel izvoliti odbor, da bi neutegoma to nalogo vresničil. Na delo!

„Slovenski pravnik“, ovijajoči se vsakim listom v krasnejši jezikov plašč, ne bodi njenemu ure-dovajočemu duhovniku tujec, nego srči iz njega lepoto in gladkost umetnih glasov slovenskih, v težkih primerkih ti bode voditelj. Ako je znanost moč, skrbno si jo nabirajmo.

Iz Konjic, 30. januarja. [Izv. dop.] Konjičani do sedaj med slovenskimi Štajarci niso ravno preslovitega glasu imeli: malo je bilo slišati o njih narodno-političnem življenji, in še to malo se jim ne more prištevati baš v čast n. pr. volitve deželnih poslancev, g. Bukošek, g. Posek itd. — S včerajšnjim dnevom se je, če Bog da in sreča junaška, tudi pri nas ta stvar obrnila na bolje. Kakor veste, ustanovilo se je v Konjicah kat. politično društvo, ki je obhajalo včeraj svoj prvi shod. Ne bom tega obširno popisoval, le nekaj malega Vam naj povem.

Zaradi pomanjkanja dovolj prostorne dvorane — naprednjaki so nam iz same gole ljubezni naš edino pripravi salon zaprli — moral se je pristop dovoliti samo le povabljenim. Okoli 250 povabil se je razposlalo, in glejte, sešlo se je nad 200 veljavnih mož iz desetero sosednih župnij. To vam je bil — ponosno rečem — cvet celega kmečkega stanu vse južno-pohorske pokrajine, sami „možje na cente.“ Srce ti je moralo radosti poskakovati, ko si jih gledal te slovenske korenine, vnemati in navduševati se za drago domovino, za premili narod svoj. Veliko dobrega semena se je vsejalo na rodovitna tla, in na novo smo se prepričali, da naše prosto ljudstvo še nikakor ni tako zapuščeno in zaostalo, kakor mnogoteri misli — le buditeljv mu je treba.

Že prvi večer se je dalo vpisati nad 100 udov, ki so potem volili odbor deveterih mož. Predsedništvo je blagovolil prevzeti pri ljudstvu največe zaupanje imajoči in v celem konjiškem okraji kakor oče ljubljani in spoštovani preč. gospod častni korar, dekan in nadžupnik Jožef Rozman.

G. Šebedra okrajnega poglavarja celjskega so vrli Šmarčani dobro izučili. Na slovensko vlogo je odgovoril v lepi slovenski besedi. Odpis c. kr. glavarstva se je med zborovanjem glasno vsem nazočim bral, v dokaz, da že gre, le porivati se mora.

H koncu naj še to povem, da se je od kmečkih mož samih večkrat želja izrekla, naj bi konjiško kat. politično društvo postalo sredotočje narodnega življenja celega okraja, in to upamo da tudi bo, ter mu želimo k temu najboljši uspeh.

Iz Celovca 1. febr. [Izv. dop.] 29. jan. smo imeli v prostorih celovške čitalnice ob 4. popoldne občni shod političkega društva „Trdnjava“, ktereja se je kljub slabemu vremenu udeležilo mnogo družabnikov, celo iz oddaljenih krajev. Tajnik g. Wieser je prebral najpred pismo dosedanjega predsednika dr. A. Poznika, v katerem se poslovi od društva, ker se je preselil v Kranj. Društvo mu zakliče „slava“ v zahvalo izvrstnega

Listek.

O turških Slavenih.

(Iz „izvestij geografskega društva na Dunaji“ l. 1870.)

(Dalje.)

Glavni proizvodi bosenske zemlje so k o r u z a in je č m e n, to b a k in mnogo živine („bošnjaki“), pa nelepe. Zunanja podoba zemlje je planinska z drevjem obraščena; podnebje je ostro in tu pa tam nezdravo. O s e p n i c e so najhujša bolezen onih krajev. —

Onim Slavenom, ki so na Mohamedovo vero samovoljno ali prisiljeni prestopili, je še mnogo krščanskega v življenji in običajih ostalo.

„V običajih, v šegah, v noši i. t. d. so mohamedanski Bošnjaki v duhu izlama orientanci, ali mnogo jim je krščanstva še videti. Tako n. p. ima bosenski Turčin (jako redko da ne) samo po eno soprogo in nobenih postranskih žen; pri ženitvah, rodbenskih svečanostih je obdržal staroslavenski značaj; sužnjev in sužnjic — po običaji osmanskem — nimajo ti poturčenci; v boleznih, pri „urokih“ i. t. d. jemljejo škapulirje na pomoč; v nesrečah in nezgodah pošilajo po

f r a n č i š k a n c e ali po ktereja imenitnega krščanskega „svetnika“, in pri vaem tem so ipak nepopoljšljivi mohamedanci.“ (str. 167). — Skoro vsa trgovina gre z Bosne v Dalmacijo in na Avstrijsko sploh; zamejavnji proizvodi so: z Bosne živina in zrnje, od nas proizvodi obrti in umetnosti in vino. Glavna trgovina se giblje med Livnom in Spljetom. (Str. 175—76)

Sploh pa je Bosna „krasna planinska zemlja, prava zmes gôr, pečin in klancev, polna muž in prvotnih lesov, polna raznoličnih prikazni, polna dražestí (ljubeznivosti) in divje prirodne lepote“ (Hochstetter. Izv. V. 193).

Posebno se odlikujejo bosenske gore s svojim bogatim lesovjem, s katerim pa se, po vseh poročilih soditi, jako slabo in grešno gospodari (VI. 270), in z bogatimi in obilnimi rudokopi. Obilni rudninski izdelki bi bili pri pametnem in umetnem obdelovanji: zlato, srebro, živo srebro in premog. (V. 225—28).

Čemur se mora človek pri vseh poročilih o Turčiji najbolj čuditi, to je ona očitna privrženost vseh pisateljev k Turčiji. Jaz pravim, čuditi se mora temu človek čitaje, kako nepopolno, kako siromašno, kako mrtvo je vse politiško in socijalno življenje Turkov. Vsi

potniki se pritožujejo o pomanjkanji vsakoršne in vse omike, kakoršno nam zapad ponuja; oni gledajo očito krivico, ki se neturškim plemenom godi; — ali nobenega sočutja s tlačenimi, nobene želje, po njih izbavljenji, nobene človeške sočutnosti z nesrečnimi in zamenjenimi krščani. Na drugi strani suženjska ponižnost nasproti vsemu, kar je turškega, kar je tiranskega v v onih krajeh! O „gostoljubnosti“, „ljubeznivosti“ in „postrežnosti“ kakega paše ali bega se jim jezik pri vsakej priliki cedí! To so zapadniki civilizirani, ki se smejiijo Mohamedu in Koranu, ki roke vijo o turški nevednosti in nezmožnosti, ki obsojujejo načela turškega gospodarstva, ali pri vsem tem Turkom bolj malikujejo, nego drbiši in hodže Proroku samemu! In od kod to? — Iz neskončne, nepopoljslve, nerazumljive in neugasljive mržnje do nesrečnih in nedolžnih prirodnih gospodarjev onih zemelj, do Slavenov. Od tod ves njih srd, od tod nasprotje v njih mišljenji in dejanji; od tod njih podpiranje vsega, kar je turško, ker morí Slavena! S tega stojališča sojena ni teh mož učenost in ljubopitnost geografska nič družega nego krinka in zagrijnalo najgnjusnejše potuhnenosti in hinavščine, s katero vse zatirajo v Turčiji, kar spominja na tlačeno člo-

delovanja tolažec se za to zgubo mislijo, da bo gosp. Poznik na svojem novem stališču itak deloval nam na korist. Tajnik je potem poročal o delovanju društva, katero je na najskrajnejem bastijonu sklicalo dva takosijajna tabora, da se nihče ne bil nadejal. Sklenilo se je, da društvo napravi male shode, da se na ta način narod podučuje in za taborje pripravi, ter da se letos skliče tabor prav blizu Celovca. Iz poročila denarničara g. Rossbacher-a povzamemo, da je društvo pri svojem mnogem delovanju, kljub stroškom dveh taborov vendar razve 11 gold: vse poplačalo. Tako gospodarstvo je pač posnemanja vredno! Namesto bivšega predsednika g. Poznika se je volil g. Krasnik, dosluženi uradnik, prejšnji odbor se je zopet enoglasno volil. — Po volitvi je govoril g. Pesjak obširno in krepko o jugoslavenski zvezi in ljubljanskem programu, kteremu je na njegovo vprašanje celo društvo per acclamationem pristopilo. Za njim je društvo vsled govora nekega družabnika slavenskim rodoljubom, pisateljem in časnikom zaklicalo trikrat „slava“!

Ob 7. zvečer se je pričela veselica, k kateri so bili povabljeni tudi nekteri slavenski nedružabniki. Skoro je prostora primanjkovalo, toliko je bilo gospode, tudi več gospá in gospodov. Veselica je počela po krepkem govoru g. Sommer-a o pomenu čitalnice, o položaju Slovencev, ki dokaže, da se nam ne treba bati. Lužičkih Srbov je gle 150.000, so kakor otok med Nemci in vendar ohranijo svoj jezik in narodnost. Mi pa se naslanjamo na Hrvate, Srbe, in po teh na močni ruski narod. Tudi nemščini se ni vsigdar tako dobro godilo, kakor dandenes, še cesar Karel V. je navadno rekel: Z bogom govorim španjski, z gospodi francoski, z gospami in gospodičinami talijanski, s svojimi konji pa — nemški. In vendar se je nemščina nekđaj tako zametovana, tako visoko povzdignila, tedaj bodo tudi za naš tako bogato nadarjeni narod tudi srečniši dnovi prišli. Potem se je vrstilo petje, deklaracije in govori med kterimi omenjamo obširen govor g. Lamberta Einspieler-a o Vodniku. Skozi in skozi narodna veselica je trajala pozno v noč in bila je vsacemu dokaz neutrudljive delavnosti celovških rodoljubov, ktere naj bog živi mnoga leta.

Iz tržaške okolice. [Izv. dop.] — Baron Pascotini, edini zastopnik Trsta in okolice v dunajski lesenjači, zdaj delegat v Pešti, je 17. p. m. zagotavljal cis- in translatjansko vlado, da ljudstvo in dežela, katero on zastopa, se popolnoma vjema in slaga z državno politiko sedanjega časa — in je še pristavil, da: „ako bi bila Avstrija v nevarnosti, gotovo bode ljudstvo popustilo vsako pritiranje na vlado in vsestransko se bode na ljubo državi žrtvovalo.“ — Radovedni smo, od kod je baron dobil pooblastilo zagotavlјati vlado o stvareh, v kterih ni ne sence istine. Tržaški Lahi gotovo niso zadovoljni s sedanjo politiko grofa Beusta, koji si prizadeva kovati most, ki bode vodil iz velike Nemčije naravnost v Trst, — njih srce

torej živahneše bije za mlado Italijo, nego za nemško, železno cesarstvo (o tem bi lahko pričala slavna tržaška policija.) Mi Slovenci pa toliko manj smemo tako politiko odobravati, ker kakor je obče znano, se nam huje godí, nego Lahom. Ako nam še v Avstriji, kjer smo v večini, ni bilo mogoče si pridobiti pravic, koje vživajo drugi manjši narodi, koliko manj se jih smemo nadejati v nemški državi pod Bizmarkovo železno pestjo, v katero nas s svojo nesrečno politiko grof Beust tira. Mi protestujemo zoper tako poročilo našega g. barona. A, — naj slavna vlada poravna zmeteno notranjo politiko, naj se s Čehi pogodi, ker oni so važen faktor za obstoj naše države, naj podpira jugoslavenske ideje, naj se vredí v federativnem smislu cela država, da bodo vsi cis- in translatjanski narodi vživali enake pravice, naj se vpeljejo prave, svobodne postave, porotne sodbe, svoboda tiska, naj se skrbi bolj za šole, nekaj manj pa za vojaštvo in naj se za vselej popusti nemška, nesrečna politika — potem še le naj g. baron Pascotini poroča, ka se slagamo z državno politiko. Ako se državni poslanci in z njimi celo krđelo državnih mamelukov pusti za nos voditi od sakonskega grofa, mi se ne damo, ker vemo, da njegovo nemško srce nič manj gorko ne bije za državo „vom Meer zum Meer“, kakor drugih prajzovskih junkerjev, ki zdaj po lepi francoski zemlji kot najhujši barbari, ko zbegani tigri drviyo.

Okoličan.

Politični razgled.

Zadnje vesti o ministerski krizi potrjujejo naše misli izrečene v denšnjem uvodnem članku. Namestnik česki je dopolnitvene volitve na Českem preložil na negotov čas. Dokler ni ministerska kriza končana, namestnik ne more vedeti, kako bi na volilce pritiskal. Iz Pešta se brzojavlja, da ustavovorni delegati prav nič ne vedó o sestavljanji novega ministerstva. Cesar si je pridržal, da se še le vrnivši se na Dunaj odloči o nasvetih, ki sta mu jih storila Beust in Potocki. Ima ljudi, ki trđe, da je Beustovo stanje podkopano kljub njegovim vspehom v delegaciji, in da bode se novo ministerstvo vzelo iz strogo katoliške stranke.

V vtorek ali sredo se konča zborovanje delegacij. Navskrižje med njima se je pismeno poravnalo, in sicer tako, da so večidel obveljali ogerski sklepi, ki so vojnemu ministru stavili več svote na razpolaganje. V 14. dneh blizo se ima zopet sniti državni zbor. med tem se bode rešila ministerska kriza. Iz zanesljivega vira vemo, da Slovenci ne pojdejo v državni zbor.

V 4 tednih se bodo vršile volitve za prvi nemški državni zbor. Novine si ne obetajo liberalne zbornice in se tolažijo s tem, da bo sedanja volitev le poskušnja in triletna postavodajna doba le

pripravljanje na nove volitve, češ da se bodo med tem razvili novi programi in nove stranke.

Te dni je v Pešti umrl ogerski minister uka in prosvete Eötvös. Ogerska delegacija vsled tega ni zborovala, v cislatjanski so se ranjkega častno spominjali, cesar je v lastnoročnem pismu vdovi izrekal svoje sočutje. Eötvös je v teoriji bil jako pravičen vsem narodom, v praksi pak podoben vsem Magjarom, ki so v njem zgubili enega najboljih svojih sinov.

Iz Berolina se zdaj izvedajo mirovni pogoji, kakor jih bo stavila Prusija. Nemci bodo francoske zemlje tirjali Elzasijo in nekoliko Lotringije s trdnjavo Metz vred. Francoskega brodovja in kolonije za Nemce menda ne bodo zahtevali, pač pa 8 milijard frankov — strahovita svota, ki je skoraj tolika kakor ves avstrijski državni dolg. Ko bi Pruska ta denar kapitalizirala, bi ne trebalo skoraj nobenih deželnih in državnih dodatkov; marino, vojsko in zunanje zadeve bi si lahko plačevala s temi obrestimi. Ko bi denar razdelila, dobil bi vsak Nemec brez razločka 56 tolarjev in ko bi vse Francoze za robove prodali, morali bi stržiti za vsako glavo 200 frankov, ako bi hoteli odškodnino plačati. Skoraj nemogoče je, da bi se toliko tirjalo, in avstrijsko-nemške novine se vse izrekajo proti tej pretirani tirjatvi. Pri tej priliki naj omenjamo berolinskega telegrama, ki pravi, da je veljaven južno-nemšk državnik Bismarku svetoval, naj iz francoske odškodnine Avstriji vrne onih 30 milijonov vojnih stroškov, ki jih je Avstrija leta 1866 Prusiji plačala.

Razpor v francoskih vladnih krogih še ni poravnán. Vladni oddelek v Bordeaux noče preklicati zadnjič omenjanih dekretov glede volitev, še vedno hoče od volilne pravice izključane vedeti pri prejšnjih vladah onečastene osebe in to svoje ravnanje stem zagovarja, da oblegana pariška vlada ni prostovoljno delala in da ni bila dovolj podučena. Ako pariška vlada ne pristopi bordoški, potem pride do gotovega razkolništva saj se že zdaj bordoški vladni oddelek vede kot čisto samostojna vlada. Dežela, oziroma tako ali tako voljeni njeni zastopniki bodo imeli po tem odločiti, ali hoté pristopiti J. Favreji mirovni politiki ali pa Gambettinemu upora do zadnjega moža in zadnje kaplice krvi. Sicer pa je videti, da se dežela bolj in bolj nagiblje mirovni potiki, spoznavaje da je čisto nemozdaj še vojsko nadaljevati.

Včeraj so bile v Parizu volitve 34 poslancev pariškega okraja za konstituanto. Vspeh volitve še ni znan. Prusija svoje konjsko kopito kaže tudi gledé volitev. V Le Mans, ki je v nemških rokah, so postavili dva kandidata za narodni zastop, ki sta bila v prejšnjih časih najbolj uradna kandidata Napoleonove vlade, marquis de Talhouët in Haentjenes, zet maršala Magnana. Lepo znamenje, da Prusi nočejo z Napoleonom imeti nobene zveze!

Razne stvari.

* (Vienac zabavi i pouki) prinaša v 3. številki v zabavnem oddelku sledeče prelepe spise: „Junakinje Korčuljanke. Tristoljetnica spjevao J. T. — Stankovačka učiteljica (dalje). — Spomen ljubavi. Iz talijanskega od O. U. O. — Gospodin Margerie (dalje). — V podučnem oddelku: O svemiru (konec); na dalje med književnimi vestimi životopis in četvero pesem „nepoznanega do zdaj pesnika kneza F. K. Frankopana. H koncu je dodano še 2 strani „listka.“ — Ravnokar nam je došla tudi 4. letošnja številka „Vienca“, v kteri nahajamo v zabavnem oddelku: Tužba. Spjevao J. T. — Stankovačka učiteljica (dalje). Sitne pjesme. Spjevao Fr. Ciraki. — Gospodin Margerie (dalje). — Na dalje podučna „črtica iz života bosanskoga“, in bogat „listek.“ Ker se vsega priporočanja vredni hrvatski lepoznanški list do zdaj še ni med Slovenci toliko udomačil, kolikor bi zaslužil po svojem odličnem zadržaji in res elegantni in dovršeni zunanji obliki, bomo sem ter tje kaj preveli v slovenski jezik, da se naše občinstvo samo prepriča, ka ne priporočamo slabe stvari.

* (Vsak dan je „vizite“) v vredništvu „Slov. Naroda“ so briči in polčaji, ki en dan zastoj z lepo ponujajo nemške dopise mariborskega finančnega vod-

veštvo. Srd in gnjev človeškega čuvstva trešči v te koristolovne in krvoločne vedoželjnosti! —

Tako nemilo sodijo o prihodnosti turških Slavenov skoro vsi nemški potniki. Med potniki drugih narodov, n. pr. med Angličani štejejo se pa tudi Slavenom pravični. Tak je po Kanitzovem mnenji Angličan Tozer, ki v svojem potovanju o Bolgarih takó le piše: „Bolgari so najpoštenjši, najpriležnejši in najnadepolnejši del prebivalteljev evropske Turčije. Njih brzi duševni in telesni pospeh zadržuje edino nespodobno turško gospodarstvo in podkupljeno grško popovstvo“ (str. 279). Vsemu temu popolnoma pritrjuje Kanitz na rečenem mestu. Med nemškimi geografi moramo tudi imenitnega Petermanna k pravičnim in nepristranskim prištevati, kar njegov lastni časopis („Mittheilungen“) pri mnogih prilikah svedoči. Petermannova karta evropske Turčije, katero vsi potniki kakor najbolj zanesljivo hvalijo, je, kakor on v svojem pismu sam priznava (Gl. Izv. VI. str. 187—88), po „ruskem materialu“ izdelana. Znanó je namreč, kako ravno Petermann, na kterege se Nemci s tolikim ponosom sklicujejo, zasluge ruskih geografov najbolj hvali in ceni. Kdor rusko politiko na vzhodu pozna, temu se ne bode

čudno zdelo, ako ravno Rusi turško zemljo dobro poznajajo in se za njo tudi zanimajo.

Jako zanimive so misli, ktere neki Angličan Patterson v svojem delu „Magjari“ o vzhodnem vprašanji razklada. Po njegovih mislih mora Turčija pod Magyar-orszag pasti; Magjari in Turki si morajo roke ponuditi v povzdigo svojih plemen in v zatiranje Slavenov. Tako bi bil proti slavenskemu severu močen jez sezidan. (Gl. Izv. VII. str. 329). — Kar se tega projekta tiče, samo nekaj malo mojih pristavkov. Postavimo da razširijo Magjari svoj orszag in celo Turčijo s seboj v eno državo zvežejo, tedaj bi se dosledno takole godilo: 1) glavno mesto te države bi se premeknilo v Belgrad; 2) Slaveni bi se združili v okvir ene države in to z ustavnim obrazom, tedaj svobodno; 3) Slaveni, ki bi bolj probujeni bili, bi na zaspane delovali in bi delali mogočno jedro sredi orszag-a, kteremu ne bi ne magjarske brke ne ciganska godba več pomogla. Angličani na svojih oddaljenih otokih sedé lahko Turčijo komur bodi prodajejo, ali naseljenih tam narodov ne morejo z novimi nadomestiti, ker takih nikjer ni; in tako ostanejo Slaveni še vedno gospodarji svojega torišča in bodo tam za gotovo še dalje veči gospodarji postajali. (Kon. prih.)

stva in nesprejete drugi dan siloma puščajo v redakciji, od koder se nabrani po pošti vračajo g. Jordanu. Ali se Jordan norčuje z erarom, kateremu vsled nemških dopisov odteguje inseratni denar, katerega naš vrednik na nemške plačilne naloge nikdar ne bode plačal, ali se norčuje s svojega urada, čegar dragi čas tako po nepotrebnem trati, ali se norčuje z mestnega magistrata, čegar policijo odvraca od njenega pravega

poklica, to vé samo g. Jordan. Mi vemo, da se norčuje s slovenske ravnopravnosti, in da se ne norčuje z našega vrednika, kateremu vsa stvar zdaj že dela mnogo „špasa“.

* (Uradne osebnosti.) Pravosodni minister je imenoval okrajnega sodnika v Lipnici g. A. Rometa — rojenega Kranjca iz višnjegorske fare — za svetnika pri deželni sodnji v Ljubljani. Državnega pravdnika

namestnik v Celji g. Anton Kočevar je na svojo prošnjo v isti lastnosti prestavljen v Ljubljano. — C. k. avskultant Fr. Lulek je prestavljen iz Maribora v Celje, in poprej g. Vojt. Levičnik iz Ptuja v Zatičino.

* (Vladika Stros Mayer) nam je predvčerajšnjem z lastnoročno podpisanim pismom poslal 18 novih naročnikov, večidel duhovnikov dijakovaške bi-skupije. Slava!

Jemljem si čast p. n. občinstvu naznanjati, da sem svojo

„Materi božji pomočnici“
v Mariboru

Graško predmestje št. 1. v Kriehuberjevi hiši 2. februarja 1871 odpri.

Lekarnico sem z frišnimi zdravili najbolj in bogato oskrbel; vselej si bom prizadeval, da posebno skrbim za odlične zdravilne snovi, kakor tudi za dobro pripravljavanje, ter da ustrezam vsem tirjavim lekarstva novejšega časa. Upam, da si bom s tem pridobil stalno zadovoljnost in polno zaupanje častitega občinstva in gospodov zdravnikov in da si oboje ohranim za vso prihodnost.

Priporočaje se obilnim naročilom, spoštljivo se podpisujem (1)

A. W. König,
magister farmacije in apotekar.

Raspisana služba.

V okraji slovenjegraškem je razpisana služba izprašanega živinskega zdravnika

z letno plačo 300 f. Prosilci za to službo, ki morajo biti zmožni slovenskega ali katerega drugega slavenskega jezika, naj svoje prošnje s potrebnimi spričevali vred do 21. februarja t. l. izročé podpisanemu okrajnemu odboru.

Ker daleč okolo ni nobenega izprašanega živinskega zdravnika, sme si tak obetati izdatno privatno prakso.

Okrajni odbor slovenjegraški,
1. februarja 1871. (3)

Cenejšje kakor pravo zlato,

pa lepše in elegantnejše je od prof. Rheina iznajdeni zlahtni metal

Rheinovo zlato,

ktero se edino in samo izdeluje v fabrikah

TRAUGOTT FEITEL-NA

Iz tega novega metala, Rheinovo zlato imenovanega, izdelani kinč nepotreben dela prav, kinč, ker ta novi fabrikat gledé barve in oblike nič ne zaostaja za pravim, pri tem pa velja le $\frac{1}{4}$ deli kar se pri pravem kinči računi samo za njegovo izdelovanje. Še strokovnjake naš kinč lahko moti, tako natanko je ponarejen. (10)

Koravdast kinč, od pravega ne razločljiv, zapestnik in uhani f. 1.50, ovratni kinč f. 1.20, večja rešta koravd f. 3, velik zapestnik z uhani f. 2.50.

Granatov kinč: 1 zapestnik 50 kr., veči 80 kr., uhani 50 kr., veči 80 kr.

Cela garnitura iz Rheinovega zlata, zapestnik, uhani z granatovim ali koravdastim kinčem, ali brez tega za basensko ceno 40 kr.

Najnovejši kinči!

Moderno, lepo, cenó, kakor pravo zlato, nikdar ne otemni, motljivo ponarejeno kamenje, krasna emaile!

Zapestniki, fino po kr.: 40, 60, 80, f. 1.

Uhani, fino po kr.: 50, 80, f. 1.

najfinejši po f.: 1.50, 2, 2.50.

Cele garniture, zapestniki in uhani 80 kr., f.: 1.20, 1.60, najfini, f.: 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5.

Narokvica, fino po kr.: 50, 80, f. 1; najfinejši po f.: 1.50, 2, 2.50.

Ogrlaj, najfinejši po kr. 90, f. 1.20, 1.50.

Medalijoni, fini po kr. 20, 40, 60; najfinejši po kr. 80, f. 1, 1.50.

Glavniki z Rheinovim zlatom oplatičeni, kr. 80, f. 1, 1.50, 2, 3.

Prstani s ponarejenim zlahtnim kamenjem, kr. 30, 40, 50, 60, 80, f. 1.

Urne verige, krasne, za gospode kratke, kr. 50, 80, f. 1, 1.50, 2.

Urne vrige, take, za gospé, f. 1.90,

" " dolge, venecjanskega lica, f. 1.40, 1.80, 2.

Naprse ige za gospode, kr. 20, 40, 60, 80.

Predsrake gumbé, kr. 10, 15, 20, 30.

Zapestniške gumbé, kr. 20, 30, 40, 60, 80.

Zavratniške gumbé, kr. 5, 10.

Cele garniture gumb, jako fino, elegantno, kr. 50, 80, f. 1.

Malosti za k uri, krasno sestavljeno, kr. 68, 80, f. 1.

Riegerjevi prstani, pravo srebro, emajlirano in dobro pozlačeno z udolbljenim napisom: „Nedejme se!“ potem „Sokolski“ prstani, ravno tako z vpisom: „Na z dar!“ samo f. 1.

13 lot. punc. srebrna urna veriga, v ognji pozlačena, kratka, 3 f. 50 kr., 4 f., dolga f. 6, 7.

13 lotni srebrni medalijoni, v ognji pozlačeni, punsirani, f. 2.50, 3.

Vedno dušec kinč, iz indijskega zelišča, ki vedno ohrani svoj naravni kinč in je vsakako neprecenljiv in obče priljubljen. Ako dama ž njim stopi v sobo, napolni jo vso z vonjavo.

Zapestnik 50 kr. do f. 1, 1.20, 1.50.

Uhani, 80 kr. do f. 1, 1.20, 1.50.

Ogrlaj, kr. 60, 80 do f. 1, 1.50, 2, 2.50.

Narokvica, kr. 40, 60, 80 do f. 1, 1.50.

Tudi malo premožen človek lahko je s srebernine! Najlepše, najprikladnejše darilo in vse garantiramo.

Noži in vilice iz kineškega srebra, angleška klinja 90 kr., žlica 60 kr., žličica 30 kr.

Etui s 6 noži, 6 vilicami in 6 žlicami, izborna, krasno darilo samo f. 12!!

Izključljiva last in zaloga slovanske kupčijske hiše

Traugott-a Fettel-na

na Dunaji, verlängerte Kärntnerstrasse, Nr. 57, Kärntnerring Nr. 2.

L. Zelzer v Ljubljani

pred mostom št. 45 ima v svoji štacuni zalogo umetniških izdelkov od

C. Giani-a iz Dunaja,

kteri so bili pri vseh dosedanjih razstavah tako tudi leta 1870 v Rimu, Kassel-nu in Gradcu odlikovani s prvim darilom za umetno tkane in vezene (štikane) izdelke.

V svoji zalogi ima zmirom obilo mnogovrstnih mašnih oblek, kakor: kazule, pluvijale, dalmatike, velume, ciborne plajšče, antipodiume, burse, baldahine, stole, podkladke (polštre) za altarje, mrtvaške prte, kakor tudi

raznovrstno zalogo brokatov in blaga za cerkveno obleko, izdelano v čistem in nečistem zlatu in v svili.

Zaloga damasta za zastave (bandera) vsake širjave in različne baže, vrh tega platneno cerkveno perilo s pravimi platnenimi, ali pa tudi s pavolnatimi mrežami, ki se dajo prati.

Velečestiti duhovščini se priporoča

(3)

Na dalje pasice (porte), premi (franže), krepin, cefe in mreže iz čistega in nečistega zlata ali tudi iz svile.

Križev pot, razne velikosti, izdelan po gosp. Führich-u prav umetno na platno z oljnatimi barvami.

Poleg tega se tukaj dobé cerkvene posode, orodje in obilo priprave, ki se prištevajo cerkvenim rečem.

Vsi omenjeni predmeti se prodajajo po fabriški ceni.

Prejemajo se tudi štikarije za montiranje in se prav pazljivo izvršujejo.

z najodličnejem spoštovanjem

L. Zelzer.